

Слово

СЕДМИЧНИК ЗА ОБЩИНИТЕ
И КМЕТСТВАТА В СЕВЕРОЗАПАДА

WWW.SLOVOPLUS.COM

e-mail: slovoplyus@abv.bg, slovoplus@yahoo.com

11 - 17 ноември 2021, ЦЕНА 0,30 ЛВ.
ГОДИНА XXIII, БРОЙ 54, (1287) ISSN 1310 - 9693

Ирена АНАСТАСОВА: Извеждаме образованието като въпрос на националната сигурност

Отново ще настояваме за спасителен инвестиционен фонд за Северозапада, казва водачът на листата на БСП в 12 МИР - Монтана

Велиана ХРИСТОВА

ИРЕНА АНАСТАСОВА е родена в Монтана. Завършила е философия в Софийския университет със специализация по социология. Дълги години е директор на едно от най-популярните училища в столицата - 125-о СОУ "Проф. Боян Пенев" в кв. "Младост". Била е общински съветник от БСП в София и народен представител от БСП в 42-ото, 44-ото, 45-ото и 46-ото НС.

- Водите листата в Монтана - район на Северозапада в най-бедната част на България. Още при предишните избори хората тук казваха, че партията се сменя, но при тях нищо не се променя, особено в селата. Имате ли впечатление какви са най-големите им болки в момента и какво ще очакват от вас?

- Много е тъжно това, но е истина. Това е моят роден град. Имам незабравими спомени от детството си и прекрасни спомени от моите учители - и в основното, и в средното образование, което завърших преди години тук. Не живея в града, но никога не съм късала връзката си с хората тук. Тук живеят и работят много приятели, съученици, моят брат, семейството на съпруга ми. За съжаление, в годините на прехода този регион се върна десетилетия назад - демографският срив е катастрофален, доходите са най-ниските в страната, безработицата е висока, здравеопазването страда от липса на лекари, хората в селата нямат транспорт до по-големите центрове, липсват аптеки, редица села не се посещават от личните лекари, водоснабдяването е ограничено или липсва в някои села, особено през летните месеци. Това е картината и години наред хората тук са се наслушали на празни думи и обещания. Зная го, защото в годините на 44-ото Народно събрание съм се опитвала, заедно с колежата Илиян Тимчев, който и сега е в листата на 12-и МИР, да помагаме на много хора, но това не решава проблемите на региона. Трябва целенасочена държавна политика, премислени действия и целево финансиране на общините тук, за да се преодолеят проблемите. И това няма как да стане за година-две, но трябва да започне незабавно, защото иначе негативните процеси ще станат необратими. Убедена съм, че хората очакват от нас точно това - конкретни действия, а не празни думи!

- БСП имаше специални планове за региона, за възраждане на икономиката му, за развиване на печелившо екосистемство, на транспорт, на някои заводи, на културен туризъм. Дали е възможно с другите партии да постигнете консенсус за това?

- Чрез Националната гражданска инициатива "За създаване на Държавен инвестиционен фонд Северозапад в Бюджет 2020", организирана от БСП и подкрепена с подписка с хиляди участници, внесохме в 44-тото Народно събрание искане в Закона за държавния бюджет за 2020 г. да бъде предвидено създаването на такъв фонд с първоначален ресурс от 500 млн. лева, с който да се финансират мерки за преодоляване на социално-икономическото изоставане на Северозападния регион и очертаващата се демографска катастрофа. Това не бе прието от мнозинството на ГЕРБ тогава. Но не сме се отказали и ще продължим да настояваме за този фонд и в 47-ото Народно събрание. Основните ни цели са:

- осигуряване на траен икономически растеж на региона чрез създаване на инфраструктура и привличане на инвестиции за високотехнологично производство на изделия с висока добавена стойност, с високи трудови възнаграждения и потенциал за развойна дейност;
- безвъзмездно предоставяне на държавна или общинска земя за обработка; замяна на социалните помощи с реална ангажираност;
- целеви финансови стимули за малки производствени фирми от различните сектори, които работят в региона и откриват нови работни места;
- държавата да поеме за 1 година финансирането за всяко новооткрито работно място в съответния производствен сектор, заплащането до размера на МРЗ и осигуровките на заетото лице;
- предоставяне на еднократна и безвъзмездна финансова помощ за млади семейства до 35 години за започване на самостоятелен бизнес в региона;
- специалностите в професионалните гимназии да са съобразени с нуждите на бизнеса и икономиката на региона; стипендии за ученици и студенти и заплащане на специализации на медицински кадри, които поемат ангажимент поне 10 години да работят и живеят в региона;
- предоставяне на целеви средства в размер до 50 000 лева за закупуване на семейно жилище на семейства, които трайно се заселват и работят в региона. И много други конкретни мерки, които със сигурност ще "отлепят" региона от дъното" и ще са основа за развитието му в годините напред.

- От години имате поглед върху това, което става с образованието. Споделяте ли мнението, че първата спешна стъпка в него трябва да е промяната на осакатените и идеологизирани наново учебни програми и планове, които насила правят децата неграмотни? Дори Ботев "орязаха". Това би трябвало да е първа промяна в т.нар. училищен закон.

- Разбира се, че е така! Няма да ми омръзне да повтарям, че истинската реформа в образованието ще се случи, само когато се променят три неща: учебните програми и учебното съдържание, квалификацията на учителите и материалната база в училищата.

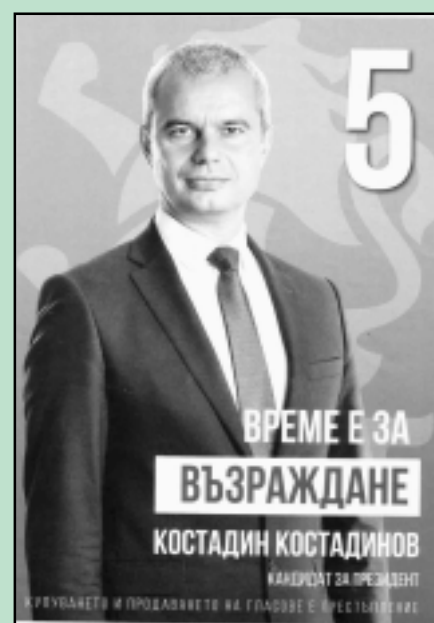
> на стр. 7

Радослав ИГНАТОВ

Апостроф към графомана

ЗА КАКВО ГОВОРИМ, ГОСПОДА

Единствено отвъд напирания хаос и чистото съзнание ще блесне онзи поетичен свят, по-малко тесен за гребнавите прищявки на ума, по-малко механичен в своето движение, но кой ще сегне към ключа от портата пред бездната?...

Коментар

Георги Б. ГЕОРГИЕВ

Георги Б. ГЕОРГИЕВ

Нашата
страница
за
Корея

Георги АНГЕЛОВ

***

Облаци, в Корея ли отивате?
Имам там един приятел.
Все му обещавам
да намина.

Десет века оттогава.

Колко стихове ще си четем
на чаша вино.
Луна на гъното
не ще оставим.

Из
поетичната
книга
“Ежедневия”

Из книгата на Камен Тасков **“Имперска
същност и имперски крах”**

Камен Тасков издаде две публицистични книги, в които е анализирал политически световни и национални проблеми на днешния ден. Той е от поколението на младите революционери, които са привърженици на идеята за по-справедливия обществен строй - социализма - „Имперска същност и имперски крах“, издателство „Жарава“, София, 2019 г. и продължението на първата книга „Вирусен стратегикон“, издателска къща „Диалектика“, София, 2020 г.

Сега предлагаме откъс от първата книга „Имперска същност и имперски крах“ за Корея в контекста на глобалните промени в света в стремежа да се създаде общество на справедливост и благосъстояние на народите.

И двете книги могат да се закупят в книжарниците или да се поръчат по интернет. В книжарниците не очаквайте да ги видите изложени, а попитайте за тях, защото може и да не са изнесени поради характера им, безмилостния анализ на капиталистическите порядки и борбата за бъдеще на човечеството.

„Слово плюс“

Външнополитически направления

***

Корейска народно-демократична
република

> продължение от миналия брой

Трябва да се допълни, че това е заплаха от ново, съвсем различно естество. Икономиката на Китай също е конкурентна на икономиката на САЩ и също като икономиката на КНДР се определя като социалистическа, но тя се преустройва да работи от планова в пазарна среда, което е свързано с редица отстъпки от комунистическата теория и практика. Решаващата част от активите и средствата за производство остава обществена, но на частния сектор е позволено да се разраства в редица важни, стратегически направления. Наред със социалистическото разпределение и преразпределение съществуват още частното присвояване, пазарът на работна сила и конкуренцията, които се борят с плановостта. Най-опасното за социалистическото стопанство на Китай е, че на капиталистическата мотивация за стопанска дейност се дава предимство пред социалистическата, че успоредно с развитието и огрупняването на производителните сили се разширява сферата на капиталистическите производствени отношения, което води до изостряне на всички противоречия между базата и надстройката на обществото. Китайското ръководство се опитва да използва максимално предимствата на двете системи в преходния период от капитализъм към социализъм, но тук изкуството е да се запази тенденцията към плановост и разпределение във всички решаващи отрасли, а по отношение на пазарната икономика да се знае кога и къде да се спре. И не само кога и къде да се спре, но и каква социалистическа организация на производството ще замени капиталистическата, каква социалистическа система на разпределение и преразпределение ще замени пазара, какви социалистически мотиви за труд ще заменят капиталистическите. Китайската комунистическа партия не дава отговор на тези въпроси, а китайската икономика продължава да работи в пазарна среда. Тази среда е родната среда на капитализма и в нея империалистите плуват в собствените си води. Лостовите и механизмите на пазарната икономика, която Китай използва, могат да се превърнат в много ефективно оръжие срещу него самия. Конкуренция, спекула, мита, нееквивалентен обмен на стоки и услуги, кредитиране, вътрешни и външни кризи, изостряне на противоречията (най-вече класовите) и пр. - всички тези икономически лостове могат да се ползват

срещу китайските стоки и услуги както на световния пазар, така и на вътрешния пазар в самия Китай за подкопаване на неговата икономика и за вътрешното разложение на социалистическото общество. Особено с външната помощ на тайните служби от имперските страни!

Такава агресивна намеса в икономиката на Корейската народно-демократична република на практика не е възможна. Строгият планов характер на нейната икономика, липсата на вътрешен пазар на работна сила, получаване на всички блага чрез разпределителните механизми на обществото, а не чрез благоразположението и волята на частника експлоататор, създават социалистическо мотивиращо начало на целия корейски обществен живот и правят всяка външна намеса във вътрешните работи "кауза пердута".

За администрацията на САЩ като лостове за въздействие остават така наречените "санкции", дипломатическият натиск и шантаж, военното противопоставяне чак до състоянието на война. Но това са външни лостове за въздействие, които трудно могат да подкопаят устоите на корейското общество, за разлика от Китай, където управляващата партия вече е принудена да ожесточава административните мерки, за да тушира вредните последиствия от курса към пазарна икономика и преките вмешателства в китайския живот, извършвани от чуждите специални служби.

Впрочем монолитното единство на корейското общество се определя и от други фактори. Високото образователно равнище на населението на КНДР, високото ниво на здравеопазване, целенасочените и системни грижи за младото поколение, мерките за съхраняване и развитие на корейската култура - всичко това се явява своеобразна гаранция за стабилността на обществения строй, за възходящото развитие на корейската нация и същевременно заплаха за имперските, така наречени "жизнени" интереси на Съединените щати. Но несъмнено най-голямата заплаха за щатските империалисти произтича от идеологическата система на КНДР. Идеите чучхе доказват своята жизненост и правота не на хартия, не в кръчмарски и в университетски спорове, нито в кабинетите, а в живата практика, в хода на действеното противоборство срещу интересите на всички империалистически сили по света. Тяхната мобилизираща масите сила притежава огромен революционен потенциал, който може да разруши всеки имперски световен ред. Поради тази причина САЩ отделят огромни средства за идеологическа борба с КНДР и за пропагандна война срещу нея. Няма никаква причина да престанат да го правят, точно обратното - има вероятност да разширят мащабите на тази война.

Може ли примерът на Корейската народно-демократична република да бъде последван и от други страни?!

Едва ли нещо друго би уплашило олигархията на Щатите така, както осъществяването на подобна перспектива. Срещу нея системно и целенасочено ще работи целият държавен апарат на Съединените щати.

Продължава в следващия брой

Избори 2 в едно

РАЗУМНИТЕ
РЕШЕНИЯ!КУПУВАНЕТО И ПРОДАВАНЕТО
НА ГЛАСОВЕ Е ПРЕСТЪПЛЕНИЕ

- Безплатни лекарства за деца до 14 години.
- Намаляване ставките на ДДС на 9% за основни храни, напр. хляб, месо, мляко, яйца и др.
- Нулев данък върху доходите от труд до навършване на 26 години.
- Търсене на парламентарен консенсус за преизчисляване на пенсиите на база осигурителен доход от 2018 г.

В ПОМОЩ НА МАЛКИЯ БИЗНЕС ПО ВРЕМЕ НА КРИЗА

- Бързо изплащане, най-късно до края на 2021 г., на безвъзмездната финансова помощ по одобрените проекти за помощи за малкия и среден бизнес, заявени още през 2020 г. във връзка с пандемията от Covid-19.
- Ускоряване на процеса по наддоговаряне по процедурата за подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19.
- Българското правителство да подкрепи предложението на Европейската комисия за удължаване на Временната рамка за държавни помощи до 30 юни 2022 г.
- Средствата за организация и управление на грантовите схеми да бъдат намалени от 5% на 3%.
- Финализиране на Споразумението за партньорство и оперативните и национални програми към него.
- Законодателни промени в ЗДДС за увеличение на прага за регистрация по ЗДДС от 50 хил. лв на 100 хил. лв.

COVID КРИЗА - РАБОТЕЩИ МЕРКИ СРЕЩУ КРИЗАТА

- Спешен анализ на причините за високата смъртност от COVID-19 сред населението (населени места, социален статус, образование, обезпеченост с лекари и апаратура и др.).
- За нас ваксинирането е доброволен избор, но ще проведем насърчителна кампания за ваксиниране срещу COVID-19.
- Засилване ролята на личните лекари в кампанията по наблюдение, лечение и ваксиниране при COVID-19.
- Преразглеждане на финансирането на лечебните заведения за труднодостъпните региони на страната, защитени болници.

33

БСП

РАЗУМНИТЕ РЕШЕНИЯ!

КУПУВАНЕТО И ПРОДАВАНЕТО
НА ГЛАСОВЕ Е ПРЕСТЪПЛЕНИЕ

Избори 2 в едно

102
Иван
Николов

103
Тейлър
Николаев

104
Александър
Радчев

105
Христо
Братов

5

ВРЕМЕ Е ЗА ВЪЗРАЖДАНЕ

ПЕТЪР ПЕТРОВ

101 12 МИР - МОНТАНА

КУПУВАНЕТО И ПРОДАВАНЕТО НА ГЛАСОВЕ Е ПРЕСТЪПЛЕНИЕ

РАЗУМНИТЕ
РЕШЕНИЯ!

БСП

33

ФИЛИП ПОПОВ

ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗБОРИ 14.11.2021

КУПУВАНЕТО И ПРОДАВАНЕТО НА ГЛАСОВЕ Е ПРЕСТЪПЛЕНИЕ

РАЗУМНИТЕ
РЕШЕНИЯ!

БСП

33

104

ДЕСИСЛАВА ВЕНЦИСЛАВОВА

ПАРЛАМЕНТАРНИ ИЗБОРИ 14.11.2021

КУПУВАНЕТО И ПРОДАВАНЕТО НА ГЛАСОВЕ Е ПРЕСТЪПЛЕНИЕ

5

ВРЕМЕ Е ЗА
ВЪЗРАЖДАНЕ

КОСТАДИН КОСТАДИНОВ

КАНДИДАТ ЗА ПРЕЗИДЕНТ

КУПУВАНЕТО И ПРОДАВАНЕТО НА ГЛАСОВЕ Е ПРЕСТЪПЛЕНИЕ

АТАКА

ДА СИ ВЪРНЕМ БЪЛГАРИЯ

№ 11

В Мездра

Семинар на тема "Работа с деца в риск и психоактивни вещества"

Семинар на тема "Работа с деца в риск и психоактивни вещества" се проведе в Мездра. Обучението е част от дейностите, включени в Плана за работа на Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (МКБППМН) към Община Мездра за 2021 г.

В семинара взеха участие обществени възпитатели и членове на МКБППМН, педагогически съветници, психолози и медиатори от 7-те училища в общината, както и представители на Центъра за обществена подкрепа, който беше разкрит наскоро в града от Община Мездра.

Лектор на семинара беше социалният и училищен психолог Валентин Минков от Превантивно-информационен център по зависимости - Плевен, който има дългогодишен опит в областта на социалната психология, обучението и консултациите.

Основната цел на обучението бе обогатяване на знанията и уменията на специалистите, работещи с деца в риск и превенция на употребата на психоактивни вещества от подрастващите.

По време на семинара бяха дискутирани следните теми: "Юношество - поколение Z", "Предпоставки за рисковото поведение при юношите", "Семейството като протективен фактор", "Ефективни методи в превенцията", "Психоактивни вещества (ПАВ). Признаци и ефекти от употребата им", "Кризисна интервенция след употреба на ПАВ" и "Консултиране на деца, проявяващи девиянтно поведение".

Дарителска въртележка е монтирана с благотворителна цел в центъра на Мездра

В Деня на народните будители - 1 ноември, в центъра на гр. Мездра, срещу водното огледало на градския площад "България", беше монтирана дарителска детска въртележка. Тя е от типа електромеханична люлка "Цветна бомба". Новата придобивка отговаря на всички нормативни изисквания за безопасност - оборудвана е с ударопоглещаща каучукова настилка.

Съвместната инициатива е на фирма "Колор 83" ЕООД - Асеновград в партньорство с Българския червен кръст (БЧК) и с Община Мездра в рамките на Националната кампания на БЧК "Дарявай и се забавлявай".

Средствата, събрани от ползването на дарителската въртележка, ще се използват за подпомагане на спорта, културата, деца в неравностойно положение и други благотворителни каузи, уверяват от "Колор 83" ЕООД.

Подобни дарителски атракционни съоръжения за игра вече са монтирани и в други градове на страната, като например Пловдив, Русе, Хасково, Панагюрище и др.

Нова книга на Красимир Григоров

Светите места на Врачанската духовна епархия

Красимир Григоров е добре познато име в историческите среди и сред музейните специалисти по Българско възраждане в страната. Като добър изследовател на своя роден край, той е автор на многобройни исторически изследвания и стойностни изложби. Силно впечатление правят научните му участия с доклади за Национални научни конференции, деен организатор на кръгли дискуссионни маси, главен редактор на емблематичния за град Враца - юбилеен "Ботев лист".

В началото на м. октомври тази година излезе от печат най-новата монография на доскоро завеждащият отдел "Възраждане" към Регионалния исторически музей във Враца. Новата му книга "Светите места във Врачанската духовна епархия" е сполучлив опит да се представи позабравената или непозната история на православните храмове и манастири на територията на Врачанска епархия. В резултат на дългогодишните си целенасочени проучвания на църковния живот в района на Врачанска, Белослатинска и Оряховска духовни околии, авторът е успял да събере и обобщи достъпните исторически свидетелства за 21 църкви и 8 манастира. Една част от тези някогашни стожери на православие по българските земи тънати в разруха, а за значението на други, можем да съдим единствено по оскъдните наративни извори за тях или по оцелелите през разните превратности на миналото ни и консервирани през последните десетилетия техни руини. И тук именно възприемаме пълноценно ползата от любознато начинание на Красимир Григоров - тръзвяйки по следите на църковното строителство в диоцеза на Врачанска епархия от най-ранни времена до наши дни, да опази за поколенията паметта за духовния живот на нашите деди.

Издиреният и професионално анализиран документален материал е послужил като ценно градиво за разкриване ролята на православие като опора на народността ни, както и за представяне истинското богатство и значимостта на българската материална култура. Разказът за драматичната съдба на православие в региона през Средновековието и епохата на националното ни Възраждане е правдив и завладяващ. Подробно и компетентно са описани наличните данни за строителството на отделните църкви и манастири, като специално внимание е отделено на техния архитектурен облик, църковна утвар, стенописи, иконно богатство, наличие на ктиторски надписи.

Приносен характер има и прегледът на спомоществованията, направени от врачани и от местното духовенство за издаването и разпространението на старопечатната възрожденска книжнина. Много полезни за изкушенията да научат повече за родната ни история са и сведенията за организирани на територията на Врачанска епархия теренни проучвания, както и кратката справочна информация за врачанските архиереи. Предложеният снимков материал, без да е натрапчив, илюстрира по подходящ начин не само днешното състояние на изследваните църкви и манастири, но разкрива и красотата на врачанската природа и възможностите за културно-исторически туризъм. Монографията ни отбеляда в ранните години на Средновековието, когато се поставят темелите на първите параклиси, църкви и манастири от един славен народ с непоколебима вяра. Проследявайки дирите на предците ни и "Светите места" в една достатъчно отдалечена от сърцето на отоманска Турция околия, като Врачанската, тя ни доказва, че има нещо отвъд вярата, нещо свързано с човешката воля, с простия възглед за добро и лошо, за правилно и неправилно, за важно и маловажно.

Дали днес и онези десетилетия на упадък през XIV век, не са само гъба кратки периода в дългата ни национална история, която иначе е друга - славна и пълна с добро? Или е оправдано ерозното позорение, че периодично пренаписваме историята така, че да ни е удобна, като я четем, да ни е удобно, да не се чувстваме гузни за предците си и за днешните си действия? Във феодалния свят етносът е важен, но е второстепенен спрямо религиозната принадлежност и е изцяло зависим

В Мездра

Литературният клуб отчете своята дейност

Отчетно-изборно събрание на Литературен клуб "Христо Ботев" при Народно читалище "Просвета 1925" се проведе в Мездра. На него беше отчетена дейността на клуба през изминалия тригодишен период и беше избрано ръководство на творческата формация.

В началото, със ставане на крака и едноминутно мълчание, присъстващите почетоха паметта на доайена на литературния клуб - д-р п. н. Мария Цоцова-Додова, която си отиде от този свят през м. март 2019 г. в далечна Никарагуа.

В отчета председателя на клуба Светла Дамяновска представи проявите, организирани през периода октомври 2018 г. - октомври 2021 г., участията и спечелените награди от негови членове в международни, национални и регионални конкурси, издадените книги и публикации на мездренски автори в националния и местния печат.

От отчета стана ясно, че през последните три години Литературен клуб "Христо Ботев" е организирал 19 четения и творчески срещи със сродни организации, а трима негови членове са участвали в литературни четения в други градове. Същевременно местните поети и белетристи завоювали повече от 30 награди в конкурси на международно, национално и регионално ниво. Организирани са 12 премиери на новоиздадени стихосбирки, романи, сборници с разкази и публицистика и 4 творчески вечери. През отчетния период мездренските автори са издали 15 нови книги и са публикували над 150 свои творби в националния, регионалния и местния печат.

"Големият брой публикации в национални периодични издания и сборници показва, че нивото на нашите автори е високо и творбите им притежават необходимите качества, за да се преборят в нелеката

от прищевките на аристокрацията. В такава среда оцеляването на българското самосъзнание в следващите седем века, които делят онова време от днешния ден, не би могло да бъде приемано за гарантирано. Завладяването на разпокъсаната и разпадналата се на феодални владения средновековна българска държава от Османската империя, по историческа ирония консервира и налага като "задължително" запазването на българския етнос. Принудени да съществуват в подчинение, да се адаптират към правилата на една източна, нехристиянска държава, българите запазват най-важното: принадлежността за обща народност. В XIX век, през Възраждането, тази принадлежност постепенно се превръща в национално самосъзнание. Вълбяването и обръщането изцяло към духовния свят и вярата, сами по себе си автоматично предлагат избавление на душата за отделния човек, както и избавление и оцеляване за един народ. Оказва се точно обратното. Не отчуждението от светските дела, не изолацията и индивидуалното бягство в някоя от нишите на модерния свят осигуряват успеха на отделния човек и на една нация. Активността, физическото и интелектуалното усилие, упоритостта на човек да създава и търси общности в реалния свят, са тези, които гарантират спокойствие и душевна хармония и вяра в бъдещето. Проумяли са го и предците ни. Дошъл е и нашия ред. Истината, е, че има нещо отвъд вярата, нещо свързано с човешката воля, с простия възглед за добро и лошо, за правилно и неправилно, за важно и маловажно, което спасява отделния човек и народите и им осигурява свобода и перспектива. Това нещо е състояние на духа, някъде между купежа на светския и уединението на духовния свят. В това състояние има смирение, има обаче и активност. То е индивидуално, произтича от свободната воля и свободната душа, но не е отказ от колективно усилие и от търсене на общност. Амбицията на автора като исторически изследовател е да покаже ролята на духовно извисените личности от този период, както и значението на тези вездесещи храмове на вечността, запазили народността ни през тежките години на робството. Красимир Григоров затвърждава личността си позиция като изследовател с богат опит, с професионализъм и майсторство. Поставената цел е постигната с вещица и последователна работа. От забравата са спасени, не едно и две имена на храмове и църковни радетели. Прямо и откровен, какъвто е и в живота, той не изпитва страх да назове причините за културната ерозия с истинските им имена.

Монографията има научно-публицистичен и справочен характер. Идеята е тя да бъде общодостъпна и да бъде ползвана като полезно четиво от по-широк кръг от читатели от всички възрасти и социални категории, както и да бъде на разположение за нуждите на Врачанската митрополия, Община Враца, Регионалния исторически музей, Регионалната, читалищната и училищните библиотеки, любителите на иконописата в изобразителното изкуство, Природен парк "Врачански балкан" и почитателите на културния туризъм, клубовете по интереси, както и от гостите на град Враца.

Светла ДАМЯНОВСКА

конкуренция", каза в заключение Дамяновска.

От името на читалищното настоятелство председателят на НЧ "Просвета 1925" Валентин Вълчев благодари на членовете на литературния клуб за тяхната активна дейност и им пожела нови творчески успехи.

За председател на клуба беше преизбрана Светла Дамяновска. В ръководството, което е с 3-годишен мандат, влязоха също Павлина Русева - секретар и член - Рени Митева.

Из книгата "Тайните подземия на България" - част шестнадесета

ПЕЩЕРАТА НА СПЯЩИТЕ

Милан МИЛАНОВ

От дневника на доктор Любомир Спасов

> продължение от миналия брой

В просъница чух гайда тихо да свири, някой ѝ пригласяше с благ глас и аз отворих очи. От посред нощ до сутринта заедно с още двамата съледвачи охранявахме четата, та затова се събудих около пладне. Седнах, поразкърших плещи и видях другарите, събрани около Колю гайдаря, презърнал меха като любима, усмихнат да ми кима. Таню, видял че съм буден, извиси глас и занарежда тъжни думи за стара майка и либе...

Тук, високо в Балкана, далеч от села и градове, имаше закътана пещера, в чието дълбоко подземие открихме седмина мъже, положени в големи стъклени ковчези. Грамадни люде, над три метра височина. Бяха облечени в сребристи дрехи, прилепнали по телата им. Имаха красиви бели лица, личеше, че са млади. Не разбрахме какъв е цветът на очите им, бяха затворени. Гледахме ги с почуда, приличаха на заспали хора, а не на мъртъвци. Пък може да бяха спящи? Нямахме указание какво да сторим с тях, затова продължихме и сляхохме на долния етаж, където под прозрачен похлупак се виждаше необятно море, върху което плаваше огромен бакърен сал с построен върху него град. Не виждахме целия град, той беше много голям, затова наблюдавахме само част от него. Под краката си гледахме покривите на къщите, улиците, градините с дървета. Колкото повече вървахме по похлупака и оглеждахме, толкова повече се разкриваха интересни подробности от града. Заставахме на едно място и под нас виждахме високи сгради, а долу под тях, сред пътищата, имаше блестящи кълба, досущ като сапунени балони, издухани от тръстикова цев. Но нямахме представа защо този град беше поставен под стъклен похлупак

Долу, в подножието на планината, се намираше ограбено-то и опожарено от кърджалии селище Тетевен, почти обезлюдено. От селището бяха останали само четири къщи, но имаше и други три нови, изградени от върнали се обратно хора. Тук не цвват заптиета, местността е запустяла, куче дори не може да се види. Много ограбени и опожарени къщи сме виждали досега. Преди да се качим в пещерата, когато преминавахме далеч от Тетевен, видяхме двамата души от опожареното селище да копаят нещо в гората, и застанаваше настрек. Първоначално решихме, че копаят да открият капаз за подземие, но то не се намираше на това място, а встрани от него и затова изчакахме да разберем какво вършат. Мъжете не търсеха подземие, а въздигаха камък с изгълбан в него кръст, навярно в памет на загиналите. Успокоихме се. Изчакахме да си тръгнат и разлегахме каменния олтар. Мъжете бяха свършили добра работа, камъкът беше стабилно забит с основата си в земята, а около него имаше високи кичести дървета. Тогава решихме и ние да поставим няколко тайни знака на този каменен паметник, които да показват на избраните от Господа, че в близост до него се намира голямо подземие. Подземие, в което преди година бяхме влезли...

Оброчище. Петровският кръст, скициран от Иван Енчев през 1916 година

В ОБКРЪЖЕНИЕ

От дневника на доктор Любомир Спасов

Връщяхме се от пещерата под оброка, натоварени с по дванадесет килограма златни монети, насипани в кожени чанти. Преметнали през рамо - едната чанта отзад на гърба и другата привързана към първата отпред на гърдите, подобно на дисаги, и се придвижвахме бавно към скалите над пропастта. Слънцето яко жулеше и колкото и възраст да бе гората, сенките на дърветата не носеха прохлада. А излезехме ли на поляна, горещината ставаше нетърпима, обливахме се в пот и хиляди мушци се лепяха по челата, очите и лицата ни. Спускането по надолнището също е уморително, особено когато носиш товар, а към него си прикачил оръжия, ножове и торба на гърба, натъпкана с патрони и лични вещи.

Този край е отдалечен от големите градове, тук рядко минава войска, затова селата често са подложени на нападения от разбойници. Тук бродят мечки, те не са опасни, не нападат, но селяните не смеят да навлизат дълбоко в гората. Спряхме за кратка почивка до малка рекичка, а над нас закръжи орел. Не е на добро, за опитния наблюдател това означаваше, че там, където кръжи орелът, има хора или животни.

Потеглихме, подредени един зад друг и винаги спазвахме дистанцията от по десет метра от човек до човек. Най-

после достигнахме скалистия хребет, промушихме се през една цепнатина и тръгнахме по ръба на тясна пътека, която водеше към пещерата, където трябваше да пренесем и скрием златото. Горещ над пътеката се извисяваше висок скалист рид, а долу под нас зееше дълбока пропаст.

Вървахме внимателно, стъпка по стъпка, опрели гърбове на скалата. Бяхме обули здрави, макар и поизтъркани от ходенето цървули, с които опипвахме скалата, по която вървахме, дали е стабилна и тогава правехме крачки. Първо с единия крак, сетне стъпвахме с другия и така продължихме напред. Една невнимателна стъпка и човек полита, пада и се пребива в пропастта. Успяхме. Всички влязохме в пещерата, оставихме чантите със златото и сега можехме да отгъхнем.

От напрежение дрехите ни бяха станали вир вода, но нямаше как да ги изсушим. В пещерата бе хладно и трябваше да изсъхнат на нас. Бяхме изпълнили заръката да пренесем и скрием златото на друго място, тъй като имаше сведения, че знаците, сочещи входа на пещерата с имането, под оброка, са разкрити. Още преди залез слънце излязохме от пещерата и след час вече навлязохме мъгчаливи в гората.

Дълги са летните дни, приближаваше седем часа след пладне, но бе светло и както винаги изпратих напред съследвачи, да осигуряват пътя ни. Тоя ден имаше лошо предчувствие, знаех, че нещо не е наред, че нещо ще се случи и не се излъгах. Макар да бях настрек неочакваната поява на завършващите се съследвачи ме стресна. Те дадоха с ръка предупредителен знак да спрем и съобщиха, че голяма група от вържени мъже, но не войска, а сбирщина от арнаути, черкези, турци и помаци, навярно разбойници, се движат след нас. Били по петите ни.

Групата, наброяваща около тридесетина души, представяваше опасност за нас. Бях уверен, че не са ни проследили, когато напускахме района на пещерата. Трябваше да е станало по време на прехода, който беше доста дълъг, и явно тогава сме попаднали пред погледа им. Тук нямаше ни подземия, ни пещери, в които да се скрием. За бягство нагоре по стръмнините на Балкана и дума не можеше да става. Щяхме да бъдем преследвани от два пъти повече настървен башибозук, надяващ се на плячка, която да отнемем от нас. Трябваше да се сражаваме.

Разделих дружината на две части - на пет души наредих да се изкачват нагоре към планината, та да привлекат башибозука след себе си, а останалите седем, включително и аз се изтеглихме встрани, за да чакаме преминаването на преследвачите.

Не след дълго чухме гласовете им, добре че няхаха кучета, за да ни открият. През бинокъла гледах освирепелите им лица, настървеността, с което крачеха, свалили пушки готови за стрелба. Шумът от гласовете затихна и не след дълго чух далечен пушечен изстрел. Познах по звука кой стреля. Беше английската пушка на Тодор, подказваща къде се намират и примамваше към себе си преследвачите. Всеки един от нас винаги носи по две пушки, по два револвера, заредени, и два ножа. Пушките и револверите са нови, английско производство и това бе нашето предимство пред башибозука, въоръжен със стари оръжия.

Трябваше да побързаем, излязохме от заслона, където се бяхме укрили и тръгнахме след потерята. Докато крачехме усилено, чух още няколко последователни гърмежа от хората си и забързахме да им помогнем. Изненадата, по какъвто и да е повод, винаги е предизвиквала объркване и стъписване. На това и разчитахме. Вече виждахме гърбовете на преследвачите. Свалихме пушките, разделихме се на десетина крачки един от друг, прицелихме се, и по моя команда започнахме стрелба. Добри стрелци сме. Седем души изохкаха, полтнаха напред и се проснаха по очи. Веднага последва втори залп и още седем души се простиха с живота.

Сред башибозука настъпи смут. Никой не знаеше кои са хората, които стрелят по тях, колко са на брой и навярно са ни помислили за редовна турска войска, която често влизаше в престрелки с башибозука. Ние бързахме отново да заредим пушките и да сеем смърт. Разбойниците като да се съвзеха, започнаха да отвръщат на стрелбата, но обърнали лица към нас започнаха да пагат избити в гръб от пушките на завърналите се другари. Мразех и ненавиждах убийствата, не исках да се стигне до такъв край, но в създалата се обстановка нямаше друго решение. Стреляхме с пушките и с револверите, докато не изтребихме до крак разбойническата сган.

Накрая настъпи тишина. Обходихме мъртвите и се замислихме какво да сторим с труповете им. Не се копае лесно яма за тридесетина души. Но какъвто и да бяха, трябваше да ги погребем. Нищо, че имаше и от друга вяра. Хора бяха. Размислихме, изкопането на яма щеше да ни отнеме твърде много време, затова преместихме труповете на една широка поляна, на която струпахме сухи дървета, запалихме огън и оградихме мястото с камъни, които имаше в изобилие наоколо. Трябваше да пазим гората от пожар. Сетне положихме труповете в кладата...

Продължава в следващия брой

Милан МИЛАНОВ

Мездра

Започнаха редовните теренни археологически проучвания на крепостта "Калето"

Мирослав ГЕТОВ

Започнаха редовните теренни археологически проучвания на античната и средновековна крепост "Калето" в гр. Мездра. Те се извършват от екип с научен ръководител археолога Георги Ганецовски, директор на Регионален исторически музей (РИМ) - Враца. Той продължава проучването на праисторическите пластове на обекта, които разкриват останките от най-ранното заселване на скалния рид на левия бряг на река Искър. Помагат му неговата колежка г-р и. н. Вивиан Митева и общи работници, една част от които са били ангажирани в ежегодните разкопки на раннонеолитния обект и светилище "Оходен - Валога".

За разлика от миналата година, когато разкопките бяха осъществени с целеви средства, отпуснати от Министерството на културата по Програма за финансиране на теренни археологически проучвания и теренна консервация 2020 за проект, изготвен от РИМ - Враца и одобрен за финансиране от културното ведомство, сега те се извършват с финансовата подкрепа на Община Мездра и на частни спомоществатели.

По време на Археологически сезон 2021 екипът на Ганецовски проучва сондаж с обща площ около 40 кв. м в западната част на "Калето", непосредствено до крепостната стена. Още в началото на разкопките археолозите попаднаха на интересни находки. Сред тях са керамична зооморфна фигура без глава, изобразяваща най-вероятно куче и фино изработен костен накрайник за дръжка на меч или нож, датиращ от римската епоха (II-IV в.). Любопитството будят също костено шило и няколко кремъчни стъргалки, които са поредното доказателство, че в края на V-ото и началото на IV-ото хил. пр. Хр. тук е функционирала специализирана работилница за обработка на животинска кожа и за направата на изделия от кост.

Ако бъде осигурено финансиране, в началото на м. ноември на многослойния обект ще работи и проф. г-р Сергей Торбатов от Националния археологически институт с музей при БАН, който ще продължи проучването на културния пласт от римската епоха (II-IV в.).

"Идеята е това да е последният археологически сезон на "Калето", сподели Георги Ганецовски. В края на разкопките експертна комисия с участието на представители на Главна дирекция "Инспекторат за опазване на културното наследство" към Министерството на културата трябва да одобри финализирането на проучванията. "Целта е обектът да бъде освободен, за да може, ако се намерят средства, да бъде реализиран вторият етап от проекта за реставрация и консервация на "Калето" и през 2023 г. официално да бъде отбелязана 50-годишнината от началото на научните проучвания на крепостта", каза в заключение Ганецовски.

Междувременно днес Археологически комплекс "Калето" беше посетен от Н. Пр. Мачей Шимански, извънреден и пълномощен посланик на Република Полша в Република България. Дипломатът се срещна с директора на РИМ - Враца Георги Ганецовски във връзка с инициативата на полското посолство за обновяване на паметника на жертвите на самолетната катастрофа край Врачанското село Тлачене, станала на 16 март 1978 г.

При неизяснени и до днес обстоятелства тогава се разбива самолет "ТУ-134" на БГА "Балкан" с редовен полет по линията София - Варшава. Загиват всичките 73 души на борда: 7 човека екипаж и 66 пасажери - 39 полаци и 27 българи. Сред жертвите са членовете на полска правителствена делегация, водена от тогавашния министър на културата Йежи Вилхелми, брат на известния актьор Роман Вилхелми, юношеският отбор по баскетбол на Полша, тренирката на националния отбор по художествена гимнастика Жулиета Шишманова, нейната помощничка Румяна Стефанова, гимнастичките Албена Петрова и Валентина Кирилова, съдийката Севдалина Попова и корепетиторката Снежана Михайлова, както и юношеския отбор по футбол на България.

През 1979 г. със средства на близки и роднини на загиналите и със съдействието на БГА "Балкан" недалече от мястото на катастрофата, край шосето Габаре - Върбица, е изграден гранитен паметник, посветен на жертвите на самолетната катастрофа, който понастоящем е занемарен.

Снимка: Павел ПЕТРОВ

В Мездра

Въвеждат еднопосочно движение по определени улици

На свое редовно заседание Общинската комисия по безопасност на движението обсъди въвеждането на еднопосочно движение на пътни превозни средства (ППС) по определени улици в гр. Мездра

С цел намаляване на конфликтните ситуации при шофиране в градски условия и осигуряване на допълнителни паркоместа за автомобилите, комисията реши Община Мездра, съвместно с Районно управление "Полиция", да изготви Схема за еднопосочно движение по улици от градската улична мрежа.

Предложено беше в схемата да бъдат включени западна част на ул. "Александър Стамболийски" - над пазара, ул. "Шипка" (в участъка от ул. "П. Р. Славеилов" до ул. "Динко Петров"), ул. "Рогопи", ул. "Христо Смирненски" (в участъка от ул. "П. Р. Славеилов" до ул. "Динко Петров"), ул. "Патриарх Евтимий", ул. "Цанко Церковски" и ул. "Георги Кирков".

В тази връзка до края на м. октомври 2021 г. на елект-

ронния адрес на Община Мездра: mezdra@mail.bg, на официалната страница на Община Мездра - в раздел "За общината" - "Контакти", в Центъра за услуги и информация на гражданите и на фейсбук страницата на Община Мездра се приемат предложения от гражданите за включване на улици в различните квартали на гр. Мездра в схемата за еднопосочно движение на ППС.

По предложение на кмета на общината Иван Аспарухов беше решено, предвид усложнената епидемична обстановка в страната и увеличените разходи за издръжка на домакинствата, временно да бъде отложено въвеждането на "синя зона" в гр. Мездра до влизането в сила на новата Схема за еднопосочно движение на ППС на територията на града и осигуряването на достатъчно места за свободно паркиране в съответните зони от урбанизираната територия.

С цел подобряване безопасността на движението и във връзка с настъпването на есенно-зимния сезон, комисията предложи Общинско предприятие (ОБП) "Чистота" да извърши:

- ремонт на частично нарушената пътна настилка на единични места от четвъртокласната пътна мрежа в общината,
- обновяване на хоризонталната пътна маркировка по основните улици в гр. Мездра,
- аварийен ремонт на тежко увредените участъци от общински път VRC1143 Мездра - Брусен,
- регулиране чрез поставяне на хоризонтална пътна маркировка и на вертикална сигнализация (пътни знаци) на движението на ППС по общински път VRC1143 Мездра - Брусен в района на входа за с. Брусен и на републикански път III-103 Мездра - Роман в района на с. Горна Кремена.

ПРАВОСЛАВЕН КАЛЕНДАР

11 ч * Св. мчци Мина, Виктор и Викентий. Св. мчца Стефанида. Преп. Теодор Стругит, изповедник

12 н Св. Йоан Милостив, патр. Александрийски. Преп. Нил Постник. Преп. Нил Мироточив, Атонски. Св. пророк Ахия

13 с * Св. Йоан Златоуст, архиеп. Константинополски (Тип. с. 116)

14 н Неделя след Неделя подир Въздвижение. Св. ап. Филип. Св. благоверни цар Управда-Юстиниан. Гл. 4, утр. ев. 10, ап. Деян. 8:26-39 (с. 412), лит. ев. Лк 10:25-37 (Тип. с. 119) (Рождственски заговезни)

15 н Св. мчци Гурий, Самон и Авив (Начало на Рождественския пост)

16 в * Свети апостол и евангелист Матей

17 с Св. Григорий Неокесарийски, чудотворец

В Мездра

Проведе се информационна среща за Натура 2000

Информационна среща за общоевропейската екологична мрежа от защитени територии Натура 2000 се проведе в Мездра. Събитието е част от дейностите по Проект "Организиране и провеждане на информационна кампания за Натура 2000 зони на територията на област с административен център Враца", който се изпълнява в момента от Дирекция на Природен парк "Врачански Балкан" и се финансира по Оперативна програма "Околна среда" 2014-2020 г.

В срещата взеха участие представители на Община Мездра, на Държавно горско стопанство - Мездра, преподаватели в СУ "Иван Вазов" и в ОУ "Христо Ботев".

При откриването на дискусията Оля Генова, ст. експерт "Връзки с обществеността и образователни програми" в Дирекция на ПП "Врачански Балкан", информира присъстващите, че на територията на област Враца има 18 защитени зони по Натура 2000. 15 от тях са за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна, а останалите 3 - за опазване на дивите птици. С най-голяма площ са защитените зони по Натура 2000 в общините Мездра, Враца, Козлогуй и Роман. Шест от тези защитени зони са разположени на територията на община Мездра - "Врачански Балкан" и "Карлуковски карст" по Директива 2009/147/ЕС за опазване на дивите птици, както и "Бебреш", "Врачански Балкан", "Искърски пролом - Ржана" и "Каленска пещера" по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Гост лекторът Тома Белев, председател на Асоциацията на парковете в България, представи презентация за Натура 2000, която включваше шест основни теми: "Какво представлява мрежата Натура 2000?", "Натура 2000 в община Мездра", "Как да генерираме ползи от Натура 2000 при нас?", "Добри практики, свързани с Натура 2000 на други места", "Планиране и управление на зоните от Натура 2000" и "Възможности за участие в планирането и управлението на Натура 2000 по места".

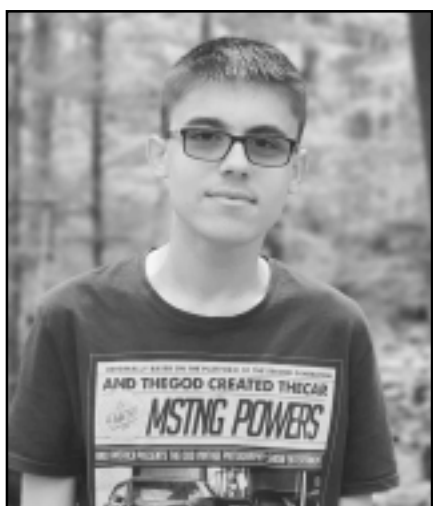
Дискутирани бяха също какви забранителни и разрешителни режими са валидни в защитените зони от Натура 2000, какви дейности за опазване на биологичното разнообразие ще бъдат финансирани от Европейския съюз през програмния период 2021-2027 г. и др.

Всички участници получиха рекламни и информационни материали. Подобни информационни срещи се провеждаха също във Враца, Козлогуй и Роман.

Единайсетокласник от мездренската гимназия с награда в Национален ученически конкурс

Единайсетокласникът в Средно училище "Иван Вазов" - Мездра Ясен Цветанов спечели втора награда в Третия национален ученически конкурс "Времена и будители", организиран от Националния музей на образованието и Регионалното управление на образованието - Габрово. По традиция резултатите от конкурса, който се провежда през две години, бяха отчетени в Деня на народните будители - 1 ноември. Тазгодишното издание беше посветено на 145-годишнината от Априлското въстание и участието на български учители в тази най-масова и героична проява на националноосвободителното движение през Възраждането.

В конкурса се включиха над 200 участници от цялата страна - индивидуално и в екипи от двама, трима и повече ученици. Съгласно регламента, те се съревноваваха в два модула - изработване на постери със снимки, документи, рисунки и др. - за ученици от V до VII клас, и създаване на мултимедийни презентации - за ученици от VIII до XII клас. В първия бяха представени 56 постера, а във втория - 83 мултимедийни презентации.

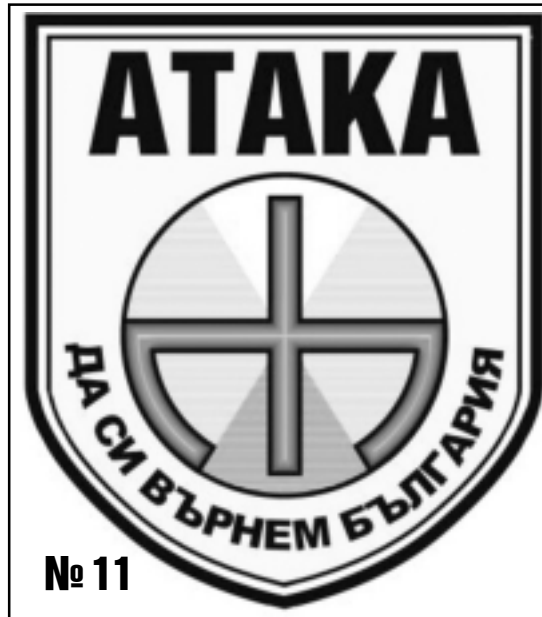
Презентацията на Ясен Цветанов, който е ученик в XI "а" клас на мездренската гимназия с класен ръководител Диана Димитрова - Христова и Данаил Димитров - ръководител на неговия проект, беше класирана от авторитетното жури на второ място в модул "Мултимедийна презентация". Първо място зае Павел Люцов от СУ "Георги Измирилев" - Горна Оряховица, а трето - Десислав Христов и Надежда Кочева от ПГТ "Д-р Васил Берон" - Велико Търново.

В модул "Постери" на първо място се наредиха Александра и Елизабета Казале от ≤ ОУ "Петко Р. Славеилов" - Стара Загора, на второ - Лора Димитрова и Дилана Георгиева от СУ "Димитър Маринов" - Лом, а на трето - Ванеса Симитчиева от ОУ "Екзарх Антим ≤" - Пловдив.

Наградата за двете първи места е таблет, за вторите - електронен четец, за третите - външен хард диск. Всички, изпратили материали за конкурса, получават грамота за участие.

Наградените постери, заедно с номинираните 10, ще бъдат показани в Арт коридора на Националния музей на образованието в Габрово, а наградените и номинирани мултимедийни презентации ще бъдат включени към тематичните видеопанорами, които се предлагат в кинозалата на музея.

Конкурсните материали показват изключително задълбочено и старателно отношение, работа с различни исторически източници и като общ резултат се получава доста пълна и добре илюстрирана картина за участието на учители и просветни дейци в подготовката и провеждането на Априлското въстание, уточняват организаторите на конкурса. Силната активност на ученици от различни градове и по-малки населени места оформя Априлска летопис с известни и позабравени имена като Иван Соколов, Петко Франгов, Райна Попгеоргиева, Панайот Волов, Бачо Киро, Даскал Петър от Копривица, Елена Грънчарова, Антим I, Георги Раковски, Младен Калинов, Петър Бонев, Найдено Попстоянов, Захари Величков, Никола Беловежков, Яков Матакиев, Саба Катрафилов, Тодор Лефтеров, Христо Караминков, Танчо Кривчов, Поп Сокол, Найдено Сланинков и десетки други.

№ 11

Кръстьо Пишурка - учител, театрален деец, народен будител

Георги ПЕТРОВ

Роден е във Враца през 1823 г., но голяма част от живота му преминава в Лом, където напълно оправдава името си - пишеш, книжовен човек. В крайдунавския град основава първото читалище в България, в което има библиотека, читалня и кафене. Тук пренася книгите си, написани на български, немски, френски, сръбски, руски и гръцки, за общо ползване. Вероятно това е и първата библиотека у нас. Всеки празник

"гържи научни слова" пред възрастните ломчани - затова може да се каже, че е основал първия ни публичен университет. Назовава читалището с хубавото име "Постоянство". В него на 12 декември 1856 г. организира първото у нас театрално представление с постановката на преведената от него пиеса "Многострадална Геновева". Сам изпълнява главната роля, сам режисира спектакъла и така се явява първия български режисьор. Другата пиеса "Велизарий", която подготвя, става причина да бъде арестуван от турските власти. Пише стихотворения, които се определят като част от т.нар. просветителска /даскалска/ поезия. Занимава се не само с писателска, но и с преводаческа дейност. Побългарява и разпространява книжовните си трудове, за да ограмоти и пробуди българите.

Автор е на: "Сбор от български песни" /1864/, "Куткудячка или разни морални стихове и приказки" /1871/. Направил е и следните преводи: "Агелауда, алпийската пастирка" /1857/, "Опелото на Исуса Христа", богослужебен текст /1869/, "Изпаднал търговец или смъртна жертва", пиеса /1870/"Момина китка или книга за секого", Мари Льопренс дьо Бомон, превод от френски език /1870/, "Рахилин плач", К. Маринкович, превод от сръбски език /1872/.

Плюс всичко друго можем да наречем Кръстьо Пишурка и първия български рицар. По време на робството той смело и пламенно защитава правата на жената извън семейството.

Животът му е труден, смислен и достоен, отдаден на обществени дела. Категорично той не заслужава Ботевия присмех: "Защо не съм и аз поет./поет като Пишурка-

Кръстьо Пишурка

та?/Ех, че ога бих направил/на баба си на хурката!" На упреците Пишурката дава следния отговор в предисловието си към "Агелауда, алпийската пастирка": "За българската просодия, или наука за стихотворения още ни един от нашите учени стихотворци не напечати някоя книга, по която свички ония, които обичат да пишат на стихове, да могат да ся ръководят." И моли да не го "осъждат за неприятностите и грешките". И още засегнат от обидни слова той се брани изповядайки: "Аз съм тражил утешение у Шилера и Байрона, тражил съм и у Волтера, у Петрарка и Милтона". А колко ли негови съвременници са знаели имената на тези великани на духа?

Учител, поет, личност с енциклопедични знания, театрален деец Пишурка си спечелва името на духовен просветител и превръща Лом в център на българската култура през Възраждането. Днес градът се гордее с първото българско читалище, /скоро то чества своята 165 годишнина/, първото театрално представление и първото женско дружество, а Кръстьо Пишурка със своя талант, находчивост и ерудиция прави забележителен влог в националната ни култура.

Ирена АНАСТАСОВА: Извеждаме образованието като въпрос на националната сигурност

> от 1 стр.

И трите трябва да са съобразени с изискванията на XXI век и неговите реалности. Настоящите учебни програми и учебното съдържание в основата си са променени през 2001 г., след което измененията са козметични. Качеството на тези промени виждаме на практика 20 години след това. И виждаме катастрофа, която няма да бъде преодолена само с увеличение на учителските заплати. Това налага в много спешен поряък да бъдат променени учебните планове и учебното съдържание. Това дори е стъпката, която предлагаме да стартира още в първите 100 дни управление. И, разбира се, акцентът ще са програмите по български език и литература и история, където изкривяванията са потресаващи. За нас любовта към Родината е това, върху което трябва да стъпи изграждането на нова България.

- Какъв е пътят да достигнем бюджет за образованието, равен поне на средния за ЕС, сега като процент от БВП нашият е доста под средното за общността? Само на финансирането по европрограми ли трябва да се разчита?

- Разбира се, че трябва да се използва европейско финансиране, но отговорността на държавата личи по отделените средства за образованието в бюджета. БСП от години настоява за 5% от БВП за образование и това ще е наш приоритет при приемането на бюджета за 2022 г. Ще се борим в 47-ото Народно събрание това да се случи. Разбира се, контролът по изразходването на средствата трябва да е сериозен, защото и сега се харчат над 30 млн. лева за квалификацията на учителите, но те отиват в "правилните" обучителни организации и ефектът е почти нулев. Няма никакъв контрол върху ефективността на тези обучения и едни пари просто отиват в определени джобове. В нашата програма е предвиден друг модел на квалификация на учители.

- Като дългогодишен учител и училищен дирек-

тор смятате ли, че в пандемичните условия, които пак определят живота ни, учителите трябва да бъдат ваксинирани, за да предпазят и себе си, и децата?

- Смятам, че има много сериозни проблеми, както в организирането на имунизацията, така изобщо в системата на здравеопазването, която явно се справя все по-трудно с епидемията. Смятам също, че българите като цяло не са настроени антиваксерски. Затова тези само 20% имунизирани показват, че нещо е кардинално сбъркано. Няма доверие на гражданите към ваксините, респективно към тези личности и тези институции, които са оторизирани да ги прилагат. Ето, че дойде времето, в което берем плодовете на обругаването и negliжирането на институциите, особено при управлението на ГЕРБ. Резултатът е тотално недоверие, породено от години лъжи и пиарски сметки. Няма как да ви отговоря еднозначно на този въпрос. Има много неясноти.

- Има ли плюсове в онлайн обучението или ще трябва да наваксваме някак пораженията му с години? А и дали всички ученици в селата имат лаптопи и достъп до интернет?

- Знае се, че нямат. По въпроса с онлайн обучението последните две години проблемите се представят през розова мъгла. Пълна илюзия, за да не кажа лъжа, са приказките за сериозните успехи, които са постигнали децата и учителите. Този период на дистанционно обучение ще даде и вече дава отражение върху знанията и уменията на децата, които няма да бъдат наваксани никога. Истината е това! А за децата в социално уязвимите групи това положение е пагубно.

- Как се отнасяте към паралелната образователна система на "Америка за България", която е влязла свободно във всяко българско училище?

- Трябват сериозни усилия, за да излезе оттам. Твърдя, че образованието е въпрос на национална сигурност и в него няма място никой друг, освен държавата.

In memoriam

На 2 ноември 2021 г. завинаги ни напусна

ЙОРДАНКА ГЕОРГИЕВА ГРИГОРОВА

на 88 години, от Монтана

Родена е на 4 ноември 1933 година в с. Стубел. Многодетно е семейството на Мария и Георги Костови - с 4 дъщери: Йорданка, Румяна, Сегевка и Маргарита.

Йорданка от малка се труди в Михайловград - кове щайги и учи вечерна гимназия, работи в зъболечението като счетоводителка и след като завършва Медицински институт с полувисше образование, работи в ТУБ-диспансера като клиничен лаборант и в ХЕИ дълги години, докато се пенсионира.

През 1965 г. свързах живота си с нея. По това време тя работеше в Минния профилакториум и живеехме в с. Железна, моето родно село.

През 1970 г. се роди дъщеря ни Рени, сега г-р Славова. Радвахме се на зет ни г-р Красимир Петков, на двамата ни внуци Деян и Славо.

Имаше Йорданка кого да обича и на какво да се радва.

С нея живяхме заедно 56 години. Създадохме дом. Имаше много приятелки в това трудно време.

Последните й дни от живота бяха много тежки. Бори се до последния си ден с коварната болест, подпомагана от цялото семейство, но не успя и на 2.11.2021 г. замина в отвъдното при своите родители и братчето си, което е живяло само няколко години.

На нас остава дълбока болка и добри спомени.

**Свеждаме глави пред светлата ѝ памет!
Нека почива в мир!**

**Съпруг Славо Григоров
и семейството**

Издател: ИК „Слово плюс“

Монтана, бул. "Пею Яворов" 1, БЦ "Огоста", ет 4

Параскева Маркова

Главен редактор

тел. 0876 307 732

Цветана Костова

първи зам. главен редактор

тел. 0879 577 469

Ненчо Славчев

зам. главен редактор

тел. 0885 708 703

Георги Петров

зам. главен редактор

тел. 0899 767 886

**Печатница
"БГ Принт" - Враца**

Екуп Враца

ул. „Цв. Кръстьенякова“ 13

ОКС, 3000, п.к. 143,

тел.: 092 660 721

Екуп Монтана

3400, п.к. 133,

ул. „Пею Яворов“ 1

БЦ „Огоста“, ет. 4 офис 404

Екуп Вудин

тел.: 0889 399 349

0885 708 703

**Издателска кооперация „Слово плюс“
членува в Кооперативен съюз - Враца**

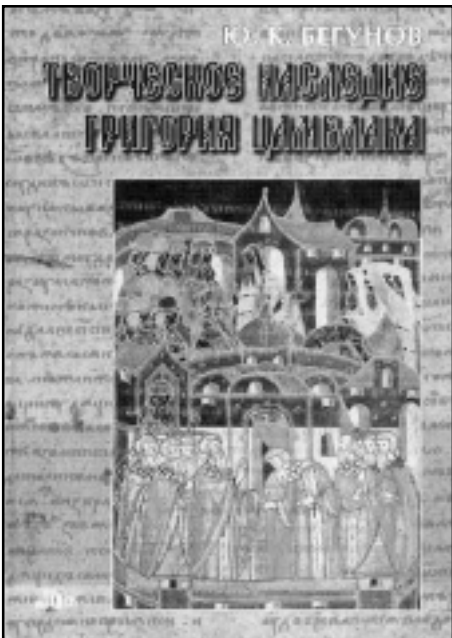
650 години Търновска държава на Духа

> продължение от миналия брой

През 1901 г. се появява монографията от Христо Ив. Попов (Капнилов) - "Евтимий - последен търновски и трапезицки патриарх" (Пловдив). Тя се открива с кратък исторически преглед на манахеството у нас и на византийско-българския исихазъм от XIV век. Земният път на търновския светител се пресъздава възможно най-подробно по сведенията на Григорий Цамблак, Йоасаф Бдински и Константин Костенечки. В наблюденията за литературната дейност на св. Евтимий, неговата художествена и граматическа школа се обобщават дотогавашните изследователски натрупвания - главно фундаменталните трудове на П. А. Сирку (Сирков) и К. Ф. Радченко.

В този контекст са книгите на Димитър Маринов - "Евтимий - патриарх Търновски. Биографичен очерк" (Варна, 1905) и Стефан Цанков - "Патриарх Евтимий" (София, 1906).

През 1905 г. в Бачковския манастир архим. Паисий Пастирев разпорежда да се направят разкопки, при които се открива архиерейско погребение. Първоначално се приема, че е намерен гробът на Патриарх Евтимий. По-късно след направени проучвания тезата на Бачковския игумен е отречена. Откритието намира отклик в руския печат. Архимандрит Паисий не се отказва от своите твърдения, представени в книгата му "Петричко-Бачковският манастир и гробът на св. Евтимий, патриарх Търновски" (Станимака, 1928).

Дискусията е отразена в монографията на г-р Васил Сл. Киселков ("Патриарх Евтимий", 1938 г.), чието име стои зад първите цялостни новобългарски преводи на Евтимиеви произведения редом с други преводачи - Божан Ангелов и Минко Генов, Иван Дуйчев, Иван Гошев. В по-ново време Иван Богданов в отделна книга потвърждава позицията на архим. Паисий.

Като се включат някои изследвания на проф. М. Г. Попруженко, проф. И. Иванов ("Жития на св. Иван Рилски", С., 1936), проф. Юрдан Трифонов, г-р Цветана Вранска ("Стилни похвати на Патриарх Евтимий", 1942 г.), проф. Иван Дуйчев ("Рилският светец и неговата обител", 1947), г-р Васил Сл. Киселков ("Проуки и очерти по старобългарска литература", С., 1956) ще се приближим до времето, когато се изготвя първият том от академическата "История на българската литература" (1963), където раздельт за Патриарх Евтимий е написан от проф. Петър Динеков.

През 1974 г. се отпечатва капиталният колективен труд "Търновска книжовна школа. 1371-1971. Международен симпозиум. Велико Търново, 11-14 октомври 1971 г. (БАН, София). Търновската средновековна култура се оценява за "колосален умствен и художествен порив", "удивителен изблик на творчески сили", дело на "забележителни фигури", "личности с необикновена енергия, плодотворни писатели, неспокойни и търсещи умове" като светителите Евтимий, Киприан и Григорий Цамблак, Йоасаф Бдински и професионалният филолог Константин Костенечки.

Досега са публикувани 11 тома "Търновска книжовна школа", които представят разностранните плодотворни търсения на съвременните български и чуждестранни евтимиевисти - от най-именитите до най-младите.

Организаторите на симпозиумите се стремят да събират цвета на международната славистика - на първия форум: Ю. К. Безунов, Дж. Трифунович, Р. Маринкович, Й. Лаудат, Г. Михаила, Й. Русек, Т. Василевски. В другите "издания" списъкът се попълва с нови имена (II и III симпозиум) като Г. Сване, Д. С. Лухачев, Л. А. Дмитриев, Е. И. Демина, Пр. Матеич, В. Келару, Д. Фрайданк, О. А. Князевская, Е. В. Чешко, Х. Кайперт, Х.-Д. Дьопман, Ал. Младенович, Е. Благова, В. Марди-Бабикова, Ал. Наумов, Д. Гонис, Д. Замфиреску, Д. Петрович. Международният състав се затвърждава и разширява на всеки следващ симпозиум.

Тази продължаваща и до днес отвореност към всички български и чуждестранни учени позволява много бързо да се развият научните изследвания за Търновската книжовна школа в дисертации, монографии и студии.

Само за периода от 1973 до 1980 г. са подготвени и защитени 10 дисертации за Патриарх Евтимий и неговите ученици и следовници - Г. Петков, Ив. Буяклиев, Н. Дончева-Панайотова, Ел. Коцева-Арнаудова, Н. Милева, М. Тихова, П. Бойчева, Ив. Харалампиев, Д. Кенанов, Кл. Иванова. От авторски колективи са публикувани три Цамблакови агиографски съчинения: "Мъчение на св. Йоан Нови Сучавски" (1966), "Похвално слово за св. Евтимий, патриарх Търновски" (1971), "Житие на крал Стефан Дечански" (1983). Издателската вълна продължава със съчиненията на Константин Костенечки (1986) и Димитър Кантакузин (1989).

Три монографии са посветени на личността и делото на първосветителя Евтимий - Кл. Иванова ("Патриарх Евтимий", С., 1986), Ив. Харалампиев ("Езикът и езиковата реформа на Евтимий Търновски", С., 1990), Д. Кенанов ("Ораторската проза на Патриарх Евтимий Търновски",

Велико Търново, 1995). Следва да прибавим фототипното издание от Ел. Коцева на Евтимиевия служебник (С., 1985), книгата на Ив. Богданов с биографията "Патриарх Евтимий. Книга за него и неговото време" (С., 1970), съчиненията на Патриарх Евтимий Търновски в новобългарски превод (С., 1990) на Кл. Иванова, А.-М. Тотоманова, М. Спасова, Ст. Кожухаров, очерците на К. Мечев ("Покровител на книжницата. Очерк за цар Иван Александър", С., 1977) и на Б.Ст. Ангелов ("Старобългарски писатели", С., 1981), коментираното издание "Иван Александровият сборник от 1348 г." (С., 1981) на К. Кувев, антологията на Г. Данчев и Н. Дончева-Панайотова ("Търновска книжовна школа", С., 1996). Поредицата от книги за Григорий Цамблак се открива от К. Мечев (Григорий Цамблак, С., 1969) и се продължава от Н. Дончева-Панайотова ("Словото на Григорий Цамблак за митрополит Киприан", Велико Търново, 1995), И. Петкова ("Григорий Цамблак и православие на Балканите", С., 1996), Ю. В. Пелешенко ("Развитие на украинската ораторска и агиографична проза през XIV-XV век", на украински език, Киев, 1990).

Цамблакознанието продължи да се обогатява в краеведовите и началото на третото хилядолетие с книгите на М. Спасова ("Сложните думи в съчиненията на Григорий Цамблак", Велико Търново, 1999; "Книгата Григорий Цамблак (Увод, славянски текст, превод на съвременен български", УИ, С., 2019), Д. Кенанов (Озареният Григорий Цамблак. По материали от Вилнюските ръкописи и старопечатни сборки", Пловдив-Велико Търново, 2000), Н. Дончева-Панайотова (Григорий Цамблак и българските литературни традиции в Източна Европа. XV-XVII в., Велико Търново, 2004) и капиталния, енциклопедичния труд на Юрий К. Безунов ("Творческое наследие Григория Цамблака", Велико Търново, 2005).

Прег IV Международен симпозиум от 16 - 17 октомври 1985 г. акад. П. Динеков чете доклада си "Търновската книжовна школа. История, основни черти, значение". След като се споменават имената на първите изследвачи, много точно се подчертава оживеният научен интерес към Търновската школа от средата на XX век:

"Справедливостта изисква да изтъкна, че научното изследване на Търновския книжен център в Средновековието дължи много на основания през 60-те години Великотърновски университет "Кирил и Методий", който със съдействието на Българската академия на науките и Софийския университет "Климент Охридски", както на български, така и на чуждестранни учени организира четири научни сесии, посветени на Търновската книжовна школа. Заедно с това бе подета инициативата за издаване на книжовното наследство на школата".

Справедливостта изисква да изтъкна, че научното изследване на Търновския книжен център в Средновековието дължи много на основания през 60-те години Великотърновски университет "Кирил и Методий", който със съдействието на Българската академия на науките и Софийския университет "Климент Охридски", както на български, така и на чуждестранни учени организира четири научни сесии, посветени на Търновската книжовна школа. Заедно с това бе подета инициативата за издаване на книжовното наследство на школата".

Акад. Петър Динеков също споделя основателна, принципна за науката като колективно дело, където са интегрирани, а не разединени или репресирани, усилията на всички. И наистина - науката е колективно дело, поле за благородно съревнование, където обичуването се натрупва от традиция от близкото или далечното минало съживява образи на скъпи имена.

В книгата си Димитър Кенанов, бидейки признателен ученик, изтъква теоретичния литературоведски принос на университетския пъростроител проф. Пеню Русев. В неговата хабилитационна дисертация, в монографии и студии се разработват нови или малко известни направления от литературознанието и хуманитаристиката - психология на творчеството и художественото възприемане, взаимовлияния в културата "от гледна точка на кибернетиката, теория на информацията и общата теория на комуникациите", източнохристиянска информационна "макросистема" с център Цариград (Място и роля на книжовната школа в развитието на културното общуване в Югоизточна и Източна Европа през Средновековието), сравнително балканско литературознание.

Продължава в следващия брой

Антология "Слово плюс"

Добри ЖОТЕВ

Говори любовта

Аз идва като истинност, която
Огрява слепотата на душите ви.
Аз идва като чистота превечна,
За да избистрям с нежна глан очите ви.
Аз идва като дишане, което
Се ражда с вас и вас ви ражда.
Не ме наричайте лъжовна
Когато в мое име лъжете!
Не ме наричайте продажна,
Когато ме продавате!
Не ме пристягайте във грехата
На вашата креслива чест!
Не ме преследвайте като престъпница!
Не пипайте цветята на гуха ми
С отровните ръце на завистта!
Не се ровете в чистия ми извор!
Аз водя по реките на кръвта ви
Победите на вашето безсмъртие.
Аз пея там.
И страдам тук.
В нетрайността си- трайна,
Нетрайна в трайността.

Феникс

На мъртвите очите не затваряйте!
Те бяха с нас.
Добро и зло видяха.
Но не това,
но не това,
което искаха да видят.
О, щом очите им
сами не се затварят,
те жадни са
невиденото приживе
гори в смъртта,
гори в смъртта
да видят!
На мъртвите очите не затваряйте!

Второ пришествие

Не идвай, Исусе! Не идвай
за твоето второ пришествие!
Тук ние сами си го готвим
къде по-гигантско от твоето,
къде по-библейско.
Не идвай, Исусе, за твоя
божествено праведен съг! -
Тук няма ни грешни, ни праведни.
Тук има безумни от умност.
Тях как ще ги съдиш, Спасителю?
Не идвай, Исусе, не идвай!
А само иди при Отца,
моли го:
"О, Боже, прости им, макар че
те знаят що вършат!"